

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrierile nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nax. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppalik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erszébet-kör).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 lei și
pentru o publicare. Publicarii
mai dese după tarifar și Invo-
ială. — RECLAME pe pagina
1-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
străinătate și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
nr. 30, etajul I.
Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 234.

Brașov, Luni-Marti 23 Octombrie (5 Noembrie).

1907.

Sentița lunei civilizate.

Una din foile de frunte germane din imperiu, „Taegliche Rundschau“, a scris în timpul din urmă mult asupra stărilor din Ungaria luând în apărare naționalitățile în contra tendințelor de cutropire ale celor dela putere. Acest ziar, despre care se zice că este unul dintre ziarele, ce le cetește și împăratul Wilhelm zilnic, a scris între altele, că guvernul coaliției capitulează dinaintea naționalităților, că a recunoscut ca partid de sine stătător clubul naționalist din cameră prin faptul, c'a ales în comisiuni și membrii din sânul lui. Vorbind despre acest „succes“ foaia berlineză mai face imputări Sașilor ardeleni, că nu s'au grupat într'un partid al lor național, ci au intrat în partidul constituțional maghiar, pe când, dacă nu lăsa să fie intimidată, s'ar fi putut valida mai mult, secerând numai onoare. „Taegliche Rundschau“ stăruie mult ca Germanii din sudul Ungariei să fie în înălțimea lor și să nu se descurageze în lupta de emancipare, ce au început-o.

Ziarul berlinez de sigur s'a prea grăbit cu judecata sa când a afirmat că partidul naționalist ar fi fost deja recunoscut ca partid de sine stătător de către partidele coaliției maghiare. Văzurăm acum cu ocaziunea vorbirilor ce le-au rostit câțiva dintre deputații români naționaliști cu ocaziunea dezbaterii asupra proiectului de indemnitate, că falanga coaliției e tot așa de vrășmașă partidului naționalist ca și până acuma și că vorbitorii au fost mereu întrerupți de strigări: nu există, nu recunoaștem un partid al naționalităților! Prin urmare în privința aceasta nu s'a produs nici o schimbare — de nu-o vor produce cumva conversațiile purtate cu atâta „dor de înțelegere și împăciuire“ în foisorul camerei.

Una din foile șoviniste dela Budapesta încearcă să ia în zeflemea pe „Taegl. Rund.“ pentru afirmarea de mai sus. Bucuria ei că „este rău in-

formată“, nu-i priede însă și se prefacă curând în cea mai mare mâhnire, căci ea se vede silită a constata, că foile germane din imperiu în genere supun unei critice tot mai aspre cele ce se petrec în Ungaria față de naționalități și că mai cu seamă de când cu ivirea pe scenă a lui Björnson, se întorc mai tare contra Ungurilor. Așa de exemplu „Frankfurter Zeitung“ nu vede nici în cazul sângeros dela Cernova, decât o dovadă, că curentul politic actual din Ungaria ținește la aspirarea naționalităților. Vorbește de „școala lui Björnson“ care umple coloanele celor mai multe foi din străinătate cu „acuzațiuni în contra Ungariei“. Observarea de mai sus a foaiei berlineze cu privire la Sașii ardeleni o pune în socotela agitatorilor sași, cari agită în străinătate în contra „politicii naționale maghiare“.

Nu puțină grije le face Björnson șovinștilor unguri și prin aceea, că apelează deadreptul la presa independentă din străinătate să-și ridice glasul în contra „atrocităților ungurești“ și să-și dea concursul pentru a stabili o „opiniune publică internațională“, ca un fel de tribunal permanent pentru apărarea naționalităților asuprite din Ungaria

Toate aceste le văd cei ce conduc azi frânele guvernului în Ungaria. În loc să înțeleagă însă, că în adevăr a sosit momentul, ca să nu mai umble cu șoalda, cu doi bani în trei pungi, ci să-și mărturisească păcatele și să recunoască tot ceea ce trebuie recunoscut, se imbată ei înșiși pe sine cu iluzia, că le va succeda a dovedi, că negru e alb și că tot ce se zice și se scrie despre păcatele lor nu sunt decât — ordinare calumnii.

Vor să provoace cu orice preț sentița lunei civilizate — ei bine, o vor avea-o — dar de sigur nu va fi în favorul lor.

Banul Creației pune toate în mișcare să poată înjgheba un nou partid unionist, până acum însă fără cel mai mic succes. Române pentru guvern să disolve dieta

croată, și să dispună alegeri noi. La posturile șefilor de secție încă nu s'au făcut numirile așteptate.

Din Austria. După zvonurile cele mai pozitive, Beck a rugat pe deputatul ceh Herold, să primească portofoliul ministerului de agricultură.

Maghiarii din București au salutat pe contele Palavicini, făcându-l cel mai mare bărbat de stat — drept mângâiere pentru atacurile lui Lueger.

Ridicarea scontului în Europa și cauzele ei. Aproape toate băncile mari din Europa au ridicat sconturile lor. Urmând această pildă Banca Națională a României, a ridicat și dânsa scontul ei la 7 la sută, și, pe cât se spune, o nouă ridicare este în perspectivă.

Cauzele cari au determinat această măsură de prevedere din partea marilor instituțiuni financiare ale Europei trebuie căutate în America.

În Statele-Unite ale Americii de Nord câțiva capitaliști fără scrupule au monopolizat toată industria. Trustrurile americane au fost combătute, în primul rând de însuși președintele Roosevelt, printr'o intervențiune puternică. Cu toată această intervențiune, capitaliștii aceștia își urmau operațiunile lor și deținând în mâinile lor toate efectele de comerț, puteau determina oricând jocuri de bursă din cari eșiau ruinați mulți întreprinzători.

În același timp John Rockefeller, multumită mijloacelor puternice de care dispunea, a reușit să dea o lovitură mare unei companii pentru exploatarea aramei. Această societate numită „Amalgamated Cuper C-ies“, reprezentată prin Heinze, care dispunea de mijloace, care treceau de o jumătate miliard, s'a pomenit, într'un interval foarte scurt, cu prețul aramei scăzând în proporții nemai pomenit de sută în sută.

Față cu această scădere a prețurilor au scăzut și efectele la aramă și ruinând o multime de mari speculatori, mari miionari.

De odată însă Rockefeller s'a văzut atrâns cu ușa din inițiativa luată de președintele Roosevelt contra trustrurilor. Atunci oamenii acestui mare speculator au aruncat pe piață cantități mari de efecte de tot felul producând o colosală neîncredere în ele.

Lovitura a reușit și de astă dată. Detentorii, alarmați de continuile scăderi,

au început să le vândă cu prețurile cele mai scăzute. Execuțiunile s'au înmulțit, băncile au refuzat lombardarea efectelor industriale și au făcut apel la capitaluri streine. Ele s'au adresat piețelor europene, care, ca măsură de prevedere, au scumpit banii și au ridicat scontul.

Din foisorul camerei.

(Convorbirea între Ugron și Lucaciu.)

Am raportat deja despre convorbirea ce a avut loc între deputatul Dr. V. Lucaciu și Gabriel Ugron în foisorul camerei. Mai multe foi maghiare se ocupă de această convorbire care e privită ca o încercare de apropiere între Românii naționaliști și coaliția. De aceea vom să întregim raportul nostru făcând cunoscută și partea a doua a convorbirei. După ce Ugron a vorbit de necesitatea ca Ungurii și Românii să se unească față cu tendințele panslave și pangermane, și după ce Lucaciu l'a aprobat zicând că șovinismul neînfrânat este care împiedică înțelegerea, convorbirea s'a continuat astfel:

Ugron a adus vorba asupra puținului talent de limbi a Românilor. Ugron a mai zis între altele că Românii ar avea puțin talent de limbi și că aceasta, lăra a voi să vătame, vine de acolo că poporul român în urma modului lui de trai agricol prin veacuri au pierdut mult din calitățile lui spirituale. La un sas au servit deodată un săcuț și un român. Într'un an de zile cel dintâi a învățat și nemțește și românește, pe când românul a rămas cu româneasca lui. Aceia cari știu ungurește sunt mai cu seamă descendenți ai unor familii ungurești. De vom examina registrele capitulurilor dela Blaj, Oradea-Mare și Ghierla, vom afla între preoțime trei din patru părți nume ungurești. (Afirmatii foarte eronate. — Red.)

Eu am observat contrarul răspuns al Lucaciu. Eu am învățat bine ungurește.

— Asta-i altă, zise Ugron. Tu ești maghiar, numai după confesiune ești grec. Te-ai valahizat, cum ar și fi posibil ca cineva să fie român cu căpățina asta. Nu va putea nega nimenea că ai un craniiu cu totul maghiar.

Lucaciu răspuns ironic: Rogu-te dacă rassa germană v'au dat pe Wekerle și pe Günther cari acum stau în fruntea trebilor, de ce nu vrei să lăsați Românii măcar pe sârmanul Lucaciu.

Lucaciu a adus apoi vorba, secundat de vre-o trei deputați kossuthiști asupra afacerii Vaida. Ar trebui să se facă ceva,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Zaharia Bârsanu.

(După reprezentația din Blaj și înainte de cea din Brașov.)

N'am de gând să fac critică; nici a artistului, nici a publicului, nici a criticului. Ori cât de multe trebuie să se priceapă un gazetar, asta una tot n'am ș'o fac. N'am chef, nu e materie și nu este curaj.

Adică, să nu fiu prea sincer: nu mă pricep. De la o vreme tot gazetarul, — diminitivul apoi mai cu seamă — începe să fie precut cu critica, adică ce zic, — începe să n'o priceapă.

Ceia ce va urma aci, deci, nu este critică, sau cum s'ar mai zice, nu este critică oficială. Sunt păreri culese din mulțime, sunt observații la cari se dă drumul în văzduh, cum se dă drumul rachetelor. O colecție, un dicționar, o monografie, o bibliotecă, — o clăie dacă vrei, a celor ce spune unul și altul — summa summarum: public — despre arta și talentul lui Zaharie Bârsanu. Este, va să zică, critica publicului, în locuicriticii criticului.

Publicul este în dreptul său. De ce nu, când el are și pricepere, are și chef,

și materie, și curaj, și are mai cu seamă — limbă!

În zilele noastre suntem expuși la atâtea ispite — de la lucruri bune mai mult decât de la lucruri rele! — cât e o adevărată minune să rămâi cu sufletul neatins.

Omenimea, patria, neamul, societatea, toată calicimea te sgâție de coate necontenit.

Entuziasmul, blantropia, patronagiile, generoasele concursuri, te trag unul în coace altul în colo de stai să-ți perzi capul. În fața tuturor mizeriilor se apelează la noi, numai și numai la noi, parcă noi am fi supremul legiuitor — și ne fac în realitate infimul rob. Ce să faci, civilizație ne impune datorințe.

Zaharie Bârsanu a venit pe la noi tocmai când ne strângeau de gât mai tare aceste datorințe. Nici într'o vară atâtea petreceri, ca în aceasta. Una după alta, dintr'un sat în altul, și care de care mai „splendidă“. Un mare păcat au avut toate: nici o nuntă pe urmă! Știe sfântul ce e cu tineretul nostru.

Și Zaharia Bârsanu vine chiar în vremuri de acestea. Când ni era năcaz de atâtea cheltueli și de atâtea zădărnice. To-

tuși l-am primit cu drag, i-am pus la îndemână tot ce-i puteam pune: inimile și obolul nostru. El e doar părintele artei noastre dramatice. Și, mai știi, ce n'au adus petrecerile...

E draguț băiat Bârsan asta — păcat numai că nu are o diplomă sigură! și ar putea face vizite! — și de n'ar avea câteva cusururi ar fi chiar perfect. Nu prea știe alege oamenii și locurile. De ce vine tocmai în orașelul nostru? Nu ia seama cât de mult mai potrivit ar fi orașelul din vecini? Acolo s'ar aduna mai mulți, — e mai mare provincia — iar noi, am merge și noi acolo, cu toții. Apoi fie și așa. Dar dacă ține chiar așa de mult să vină în orașul nostru, să aleagă mai bine familiile, cu cari se împrietinește. Ale noastre l-ar ști sprijini mai bine decât ale lui Tanda și Mandă. Că zeu, dacă el umblă mult după trena lui Z, să știe că eu, și X. și Y. cu ea îl iertăm — și cu sala goală.

Apropos de sală... de ce nu dă reprezentația dincolo, unde se adună toată lumea bună? Și de ce nu a pus-o pe altă ziua. Nu pentru mă ne, mie mi-e tot una, mi-e îmi lucră croitoreasca cum îi poruncesc, fiindcă îi știu și plăti. Dar eu mă gândesc și la alții, să ție el seama de toți. Ia, în zilele de lucru cum vor putea veni

bieții preoții noștri de la sate? Și noi chiar; mergem bucuross în orice zi, dar tot mai multă lume s'ar aduna dacă ar fi Sâmbătă ori Duminică reprezentația. — Ei, acuma îmi aduc aminte. Tot în aceea săptămână va fi cină mare la prietina O. Să nu strice prea prea la bietul...

Joacă de altfel bine. Am văzut multe trupe bune, la orașe mari, și tot mai pot gusta și jocul lui. Dar de ce a jucat numai comedii la noi, când se zice că e mai bun în tragedii? Și ce nevastă draguță are, cam spulberată, dar... Mie mi-a plăcut, dar ție? Ca și ție!...

Nu pot fi mai mult opinie publică, ajunge însă și atât. E foarte fragmentară reproducerea. Inchipuțiți-vă un gramofon, care acu e întors cu gura încoace, acu eu ceafa. Poate chiar când era încolo cu gura, a cântat ariile cele mai frumoase!

Dar să aruncăm masca opiniei publice. —

Eu am credința că prin o extremă sfortare omul e în stare să facă ori ce. Să șboare chiar. Imi fac o astfel de opinie, și sar peste Bârsan și peste generația lui. Mă găsesc în o redacție — în a unei reviste literare, care avea adevărat

zise el în aceasta afacere. Un parlament e ciuitit dacă numai un singur deputat nu poate să-și împlinescă datoria sa. Zău mare e neglijența ce o comite comisiunea de imunitate.

I se fac tot felul de observări din partea deputaților unguri, iar Lucaciu le răspunde în mod conciliant, invitându-i să discute afacerea preținoasă și să rezolve într'un chip oarecare. Dar trebuie să excepționeze că un deputat e împiedecat în împlinirea datoriei sale. După ce s'a terminat convorbirea un exclamat câțiva dintre kossuthiști: Lucaciu e cel mai simpatic dintre naționaliști.

Din zările maghiare.

Despre împăcarea cu naționalitățile.

În nrul de Duminecă al lui »Bud. Hir.« Jancsó Benedek dă un prim articol, cu titlul »Politică în culoare«. Porneste din cunoscuta conversație a lui Ugron cu V. Lucaciu, și ajunge la concluzia, că pentru guvern este o singură atitudine față de naționalități: politica lui Bánffy.

Mersul articolului, citând părțile mai însemnate, este acesta:

»Cine a ascultat acea conversație, a primit de sigur convingerea: cu puțină bunăvoință și echitate reciprocă, împăcarea este ușoară. Lucaciu recunoaște unitatea statului național maghiar, și recunoaște totodată marile interese ce trebuie să unească cele două neamuri. Ugron, de altă parte, execută, bucurându-se de naționalitate, dacă părerea lui Lucaciu este părerea generală și sinceră a naționalităților — și dacă Maghiarii vor fi »asigurați«, în schimb, prin limba maghiară în armată. Dar cine crede așa, se înșală amar — z'ce Jancsó Benedek. Să fie precauți maghiarii. Lucaciu se mulțumește acum cu legea de naționalitate, pe când partidul naționalist de la crearea acelei legi, o privea numai ca un minim, și lupta necontenit pentru completarea ei. Pentru confederațiune! Apoi legea naționalităților poate fi explicată în două feluri. Punctul de vedere maghiar interpretează, că articolul XLIV din 1868, asigură drepturi la naționalități numai ca la persoane singurate, pe când naționaliștii o interpretează că le asigură drepturi ca la individualități politice. Care punct de vedere va învinge? Cine sperază ca la eventuala realizare, după o eventuală înțelegere, nu vor ajunge în conflict acele două puncte de vedere, suferă de naivitate.

Adevărat Sturdza a accentuat necesitatea alianței, fiind comune interesele. A scris chiar o carte despre asta, și presa sa o îndreptase în acest sens. Toată politica lui, cea externă mai cu seamă, n'a avut alt scop decât acesta. În Berlin ca și în Viena, își puse în cumpănă toată puterea, ca să fie cunoscută România, de cel mai prețios sprijin, cu puterea ei armată, în tripla alianță. Pentru izbucnirea planului său, însă acest Sturdza a cerut cercurilor vieneze, să influențeze asupra politicii maghiare, pentru a potoli spiritul șovinist, și să execute legea naționalităților după concepția acestora. Goluchovszky și Kálnoky aveau simpatii pentru aceste planuri. »Semnele spun că din Viena s'a făcut presiune, nu chiar domoală, asupra guvernului maghiar, în această direcție. Vorba lui Lucaciu, că Bánffy a căzut pe urma politicii lui față de naționalități, se adevărește cu știrile ce avem din București.

monopol — și sunt, o vai, critic de artă. Șeful intră solemn pe ușe: »măne este aniversarea de cincizeci de ani de când a murit Z. Bărsanu, știți d-ta! — Eu știu. I-au cea mai nouă enciclopedie, — a zecea — deschid la litera B... Andrei Bărsanu... Zaharie Bărsanu... așa-i!

Și voui face o elogioasă, dar severă critică a activității, vieții, valorii și înflinței...

»...s'a pornit în cele mai grele vremuri. Societatea românească era în plină fierbere. Răvna de înălțare, de stăpânire, de rivalizare zăpăceau mințile, făceau să se confunde adevăratul înțeles al lucrurilor. În ridicarea sa grăbită, neamul nostru încă nu putea fi independent. Mănușterea neamurilor ce le avea mai aproape, lua de-a gata de la ele, cu ridicata, — mai multe ciudețenii decât lucruri bune. Așa-i asta totdeauna, în astfel de faze, până se știe emancipa un neam, accentuând însușirile sale proprii, bune.

În epoca ca aceea, societatea — foarte gradată — așteaptă să capete toate într'un mod perfect, să fie toate la culme, deși ea încă e foarte la mediocritate, și e foarte de multe feluri. În zadar, ea le vede, ori cel puțin le știe așa la alte neamuri, și nu vr. a să se lase mai pre jos.

Ugron e prea optimist. »După părerea mea, ne zidim casa pe ghiță, dacă credem că, în luptele cu slavii, români ne-ar sprijini sincer și cinstit«. Nici până acum n'am avut lipsă de acest ajutor, și — să fim siguri de asta — dacă am pierde un războiu față de Ruși, Regele Carol numai decât s'ar da pe partea învingătorului, cerând Ardealul pentru ajutor.

Față de Români, pentru noi singur deviza lui Pelleton poate fi bună: »complezanță, compromisuri și echivocuri sunt imposibile față de o propagandă păcătoasă!«. Și să fim în clar: propaganda naționalistă la noi este tocmai aceea ce este herveismul în Franța! »Unitatea statului maghiar, și caracterul lui național nu poate fi obiect de discuție și de târguială, în fața cu mine, și mai puțin în fața cu supușii patriei. Patriotismul condiționat, după gustul lui Lucaciu, este un principiu fără valoare, este chiar primejdios. Dacă îl mai considerăm de factor în politică. (II)

Înțelegerea și pacea nu cu acest patriotism condiționat va răsări, ci când, în fața cu Lucaciu, întreaga societate românească va veni și va zice: »primim ideea statului național maghiar, unitar, fără nici o condiție, cu toate urmările lui!« Adecă când toți Români vor fi ca Moldovan Gergely și ca Burdea Sz. Dar »față de patriotismul condiționat al lui Lucaciu, față de vicelugul lui Vaida, față de trădarea ne-tăcinută a lui Slavici și Popovici, nu este decât să învie din morți aceea politică naționalistă, pe care Lucaciu a numit-o politica lui Bánffy, căreia însă la dreptul vorbind Bánffy i-a fost numai reprezentant în scaunul de premier!«

S'a zis, în contra Vienei și în contra naționalităților nu putem lupta în aceeași vreme; trebuie să căutăm a ne apropia de acestea. »Convingerea asta ne a îndemnat la împretinirile cu coaliția croată și cu Sârbii radicali — împretinire sfârșită cu fiasco. Cu acest gând au fost lăsați (?) în parlament și actualii reprezentanți ai naționalităților. Dar am greșit, Viena e gata la toate, și alianța cu ea pare naționalităților mai favorabilă. Deci n'avem să facem încercări mai departe. Să ne adunăm toate puterile. »O lovitură dată Vienei, este o lovitură dată și naționalităților. O învingere asupra naționalităților, este o învingere și asupra Vienei«. Ultimele întâmplări, obstrucția croată, agitația împotriva proiectelor școlare, calumnia în presa din străinătate, ne dă tot îndemnul, să începem iarăși acea politică »care nu e numai a lui Bánffy, ci a maghiarimii întregi, mai cu seamă a celeia ce luptă pentru viață, piept la piept cu naționalitățile, în tinuturile locuite de ele, — și care este totodată și politica ziarului nostru »Bud. Hir!ap.«

Numai astfel vom face cu puțință ca pentru a profesa un patriotism nobil, după pilda lui Burdea și vre-o doi-trei soți, să nu trebuim să avem adevărat eroism!«

— În resumat cele spuse de Jancsó sunt acestea. În România nu se poate conta nici cât de puțin, deci guvernele maghiare să nu se lase influențate nici cât de puțin în tratarea mioapă și nedreaptă a naționalităților. Acestora — după mărturisirea de ieri a lui Desid. Bánffy! — se poate da uzul liber al limbii numai în familie și în biserică! Ca tip al viitoareii situații este înfățișat un Burdea, care nu vrea liceu românesc, și un Moldovan, care a batjocorit toate instituțiile noastre culturale.

Este evident, pentru un neam încă

Trebuia deci să lupte cu multe mizerii Zaharia Bărsanu.

»...N'a putut aduna nici când mai mult de trei patru oameni în jurul lui. O muncă uriașă avea să desvolte deci în toate direcțiile. Noroc, că în soția lui avea o tovarășe cu aceeași putere de muncă și de talent...

Și mai câte alte neajunsuri. La începutul turneelor sale, adeca se simți lovit artistul de marea deosebire ce era între cultura lui adusă din România, și ceea ce s'a dezvoltat aci la noi. Asta îl împedea să opereze pe un teritor mai întins. Spre Nordul țării noastre, dela Cluj în sus, numai câtră sfârșit, când izbuti a se potrivi împrejurărilor — putu a se avânta. Nu odată s'a zis, că nu-i pot înțelege vorba »urită!« — chiar de ce era mai mândru, cu drept! — Publicul de pe acele vremuri era foarte variat în gusturile lui. Tragedia nu prea prindea. Galerile rideau la scenele cele mai stășietoare. În comedii iarăși trebuia bufonarie. Mascare ca de »turcă«, »găeri«, strâmbări ca în circ. Comical fin, de salon, ce putea da cu multă abilitate Bărsanu, numai după o școală amară ajunsese a fi apreciat...

Cea mai mare mizerie era piesele. De ale noastre — căroră preocupăția na-

neconsolidat culturalicește — încă în perioada de formație a culturii naționale — perderea școlii și instituțiilor naționale înseamnă perderea ființei naționale. Acceptarea acelor principii este numai întâiul pas. Precum copiii și nepoții lui Burdea și Moldovan — pildele citate de Jancsó — nu mai sunt accesibili pentru spiritul românesc, și nici nu vor mai ști vorbi românește — astfel va ajunge întreg neamul, supus curentului reprezentat de el. Ceia ce în realitate este o demoralizare înecat, păgubitoare, prin o miscvitare, o confuzie, o amestecătură o vânăre de interese, și o slugărnice — tipurile sunt dovadă! — a cărei urmări un neam întreg le simțeste mult mai rău decât o persoană.

Pentru ziarul lui Apponyi, care se mărturisese așa de îngrabă de factor al politicii lui Bánffy, — prin activitate tăgăduită Apponyi de mult se arată superior acestuia! — avem tot vechiul răspuns. Ținem la individualitatea noastră culturală mai pre sus de toate, și o credem asigurată numai prin școli, prin instituții culturale și prin teren liber în viața de stat — iar cu acea individualitate culturală, curată și proprie, sperăm cu tot dinadinsul să putem primi și independența politică cuvenită. Spre binele patriei și spre întărirea ei!

Între cauzele, ce-au dnt naștere articolului din »Bud. Hir!ap«, tocmai analizat, neapărat trebuie să căutăm articolul prim apărut în »Az Ujság«, Sâmbătă, va să zică cu o zi înainte. Ca o părere a vechiului regim, tot în aceasta chestie, — împăcarea cu naționalitățile prin Dr. Lucaciu — este prețios să cităm unele părți din el.

»Gabriel Ugron bătuse la tidva lui Vasile Lucaci și găsi că este tidvă maghiară. Asta poate fi chiar laudă întră împerejurările date și, după o alegere în care ura făcea spume. Iar Lucaci nu de aceea »are căpătâna maghiară să nu priceapă cine bate la capul lui și de ce? Întâmpină cu inimă bună, apropierea strănepotului de »rabonbani băstinași. Și le intră în vorbă maghiarilor coaliționist. I asă chiar să se înțeleagă, că din robie nu Bánffy că Sturdza, prim-ministrul român l'a scăpat prin grația regească. Să fim cu pază bună. Dacă baterea la căpătâna nu ar fi avut de teme niște intenții amoroase mai tainice, Lucaci o pătea urât. Ingerința unui stat străin în afacerile interne ale Ungariei nu e un motiv de toate zilele pentru revolte de patriotism. Dar revolta a rămas. Dimpotrivă, toate cuvintele au avut de sfârșit un grațios zimbet de dragoste. — Hai să intrăm la ad. e. Coaliției îi stă capul la pace cu Români, și i-ar plăcea să schimbe proasta rezoluție din Fiume, cu un pact de Beiuș. Stilul a același. Polonyi acolo, Ugron aci. Aceiași căutare a motivelor sufletești, în legătură. Aceleași sunt și interesele. Români pot să aștepte mult dela coaliție, iar coaliția asemenea dela români. E bine să fii prevăzător, și obstrucția nici când nu poate fi plăcută. Apoi să te mai cugeți și la noul sufragiu, mai largit.«

Constatarea aci, că împrejurările nu s'au schimbat, dela Memorand. Pretenziunile românilor sunt aceleași, deci un pact cu ei va avea aceleași urmări, ca și pactul cu Croații: Ungaria va trebui să cedeze din drepturile sale. Continuă.

»... În situația asta Lucaciu și partea română sunt cei slabi. Ei cer și ei așteaptă. Ce? O autonomie politică oarecare pentru

națională le iartă defectele artistice — nu avem. Ale lui Alexandri, cele mai potrivite pentru început de teatru, erau demodate, erau prea exploatate de diletantism — încă o grea pedecă, diletantismul epidemic. În calea artistului. Nici n'a încercat cu ele — și poate n'a făcut bine. Piese aduse din mediu strein, se acclimatizau numai cu încetul. Firește satira lipsia cu totul, la început.

Talentul declamator, școala dramatică eroică, de care se ținea cu totul la început, Bărsanu, îi era mult în favor. Acel public se știa încălzit tare de frazele avântate, de atitudinile majestuoase, accentuate! Tocmai după gustul timpului. Însă asta nu putea ține mult. Pentru artist asta era o mare stănenire. Prea ieșea în relief personalitatea sa în ori ce rol, cât de divergent. Aproape aceleași mișcări aceiași mimică și același accent, în toate împrejurările...

Astfel la început. Dar când se scrieseră piese originale din acest mediu, când se găsi un public educat...

Destul. Sar îndărăt. Nu-i bine să-ți iai pe dinainte veacul!

S. C. D.

naționalitatea română, și ce poate da în schimb. Pasivitate și mână liberă coaliției în parlament. O atitudine negativă, atât — va să zică nimic. Pentru liniștea și comoditatea în domnie, coaliția aruncă în brațele lui Lucaciu o parte însemnată din dreptul public, din granițele limbei maghiare și din politica de unitate maghiară. Când apoi ne vom trezi cu aceleași stări în țeara Mureșului ca și în țeara Savei.

Comentariile sunt de prisos. Maliția celor căzuți dela putere este bine cunoscută. De sigur ei numai la căutarea păcii nu se gândesc.

Dar iată ce zice și »Alkotmány«, ziarul unui partid, care are în program executarea legii despre egala îndreptărire.

»Bánffy a primit aplauze dela kossuthiști, adevărat. Dar acele aplauze au venit și s'au dus, Vor fi între independenți șovinisti miopi, cari aprobă politica sângeroasă și anticulturală a lui Bánffy, dar politicieni cumiști și cu simțiri frățești pentru naționalități; n'o să urmeze lui Bánffy înspre prăpăstii. Este doar evident, pe calea asta cad în ele, ales scum când viitorul ne ține cu povești de largire a drepturilor. — Așadar Bánffy să nu sibă nădejdi în învierea lui politică. Politica viitorului a glăsuț în acea conversație ce s'a înfiripat azi, pe culoare, între Ugron și Lucaciu.«

»Alkotmány« este apucat uneori de mici slăbiciuni, din cari însă fuga își vine în ori. Fapte mari și hotărâtoare în aceasta gingașă chestie — ce par' că luase în întreprindere la început — încă nu am văzut, dela partidul popular!

Cronica din afară.

Escadra Statelor-Unite în apele Filipinilor. — O stare încordată domnește de câteva luni între Japonia și Statele-Unite. Autoritățile școlare din California oprise pe elevii japonezi să frecventeze cursurile școlilor lor; iar lucrătorii japonezi au fost oprii să debarce pe continent sub pretextul că sunt prea mulți emigranți și statul nu poate să poarte de grijă tuturor vagabonzilor. Incontestabil că aceste măsuri drastice au blesat amorul propriu al japonezilor și aceștia au luat o poziție amenințătoare cerând cont guvernului republicii Statelor Unite.

De sigur că conflictul actual va fi aplanat și nimic serios nu se va petrece. Nu urmează însă de aci, că el nu este îngrijitor și nu ascunde pericole pentru viitor. Americanii sunt în curent cu cele ce se petrec în Japonia; cunosc intențiile de care sunt animați japonezii și știu de ce sunt capabili.

Faptul însă că americanii nu posed o flotă în Oceanul Pacific, contribuie la o atitudine mai modestă, mai împăciuitoare din parte-i.

Dacă conflictul, din diplomatic s'ar fi transformat în conflict armat, cu greu ar fi venit Statelor-Unite să impună flotei Atlanticului să ocolească coastele întregului continent american, pentru a ajunge în apele japoneze întră întâmpinarea flotei inamice, sau să apere coastele țării sale din această parte, la momentul oportun! Pentru o mai bună siguranță, guvernul Statelor-Unite, a găsit că e prudent să trimeată o parte din flotă în apele Filipinilor, fapt ce a fost luat drept un început al ostilităților, în fond neconstituind altceva decât o simplă demonstrație.

Patriotismul lui Jaurès. — În fața curentului de opinie publică, care a condamnat antimilitarismul, veștejând motiunile votate la congresele din Nancy și Stuttgart, Jaurès leaderul socialismului francez, a ținut să-și precizeze situația și a luat cuvântul, într'o mare întrunire publică, ținută săptămâna trecută la Narbonne. Din declarațiile ce a făcut, reiese că Jaurès desaproabă teoriile herveiste și antimilitarismul. El este un patriot, care nu vrea desarmarea Franței, cu atât mai puțin dispariția ei, cum au putut să creadă unii. El a spus:

»Proletariatul trebuie să fie mai patriot decât oricare alt partid, cu condițiunea ca patria sa să fie făcută din libertate. Există încă milioane de servi. Marii bogătași, regi ai finanței, țin poporul sub stăpânirea lor și din munca lui, ei își scot o adevărată listă civilă. Proletarii posedă patria politică, a căreia utilitate și măreție nu o pot contesta. Ei nu au cu toate acestea încă patria completă și atâtă vreme cât nu vor fi creat-o, vor fi fără patrie. Atunci, dâșii vor apăra această patrie, cu atât mai mare vrednicie, cu cât violența năvălitorilor ar putea să le o răpească. Iată pentru ce, tovarăși, trebuie să apărați

**negritatea națiunii. A deserta ar fi o la-
citate!**

Vorbind de războiul din Maroc, Jaurès a afirmat din nou convingerile sale patriotice spunând: «Această expediție poate să ducă războiul. Atunci însă poporul se va înscula și alergând la frontieră, spre a-și apăra patria, va trece prin Paris, unde va răsturna acest guvern de intrigi...»

La finele conferinței ce a ținut, Jaurès a făcut declarația de repudiare a heretismului. «Nu vom desarma Franța, a afirmat dânsul, dar vom desarma pe miserabili și criminalii, cari ar vrea să o a-nunce în aventuri periculoase».

STIRILE ZILEI.

— 22 Octomvrie v.

N'avem sare! Cu strigătul acesta se alarmează de câteva zile toți gospodarii și gospodinele din Brașov. Am ajuns, astăzi, în nu se capătă în prăvălii decât pentru cei trei cruceri sare. Și de atâta numai mușterii vechi. — Nu știm încă cauza acestei mizerii. Se spune că lipsa de vagoane în transport, se mai spune apoi că e grevă la saline. Ori ce să fie, așteptăm o îndreptare grabnică.

Björnson nu vrea să odihnească. Sub aceste cuvinte ziarul ceh «Union» publică următoarea scrisoare particulară a lui Björnson, către avocatul din Neuhaus, E. Lederer, care-i servise cu informații. «Domnul meu. Scrisoarea d-voastră s'a tipărit în «März», în «Lo spettatore» și în «C. Européen». Publicația «März» a deschis pentru mine o rubrică specială, cu titlul «Barbarii maghiare». Incep rubrica cu date luate din scrisoarea d-voastră și cu alte informații proaspete din «Agramer Tagblatt». De sigur, aveți știre și despre victoriosul ajutor ce mi-a dat L. Tolstoy. Numai decât am scris și lui. Mai de aproape o să apară un articol scris de mine cu titlul «Cea mai bogată industrie maghiară». Înțeleg prin asta, felul cum se fabrică maghiari. Asta e cea mai bogată industrie a lor. Sper să fac lumină cu articolul meu, să vadă lumurii toată lumea. Și mai sper să pot scrie așa fel, de generoasă națiune maghiară să fie cuprinsă de nițică rușine. Căci, să sperăm, se vor găsi și între maghiari caractere adevărate. În ori ce caz am să dau înainte, până în vecie. — Supus Bj. Björnson.

P. S. Dacă cineva îmi scrie din Ungaria, despre chestii de acolo, bunioară cum sunt judecat eu, trebuie să trimită în Zagrab aceasta scrisoare, la un prieten. Acesta însă tot nu mi-o poate trimite mie direct, ci unui prieten din Bohemia. Astfel numai ajunge scrisoarea în mâinile mele, căci astfel se păstrează secretul la posta maghiară!

Procesul de homo-sexualitate al cancelarului Bülow. Judecarea procesului intentat de către prințul Bülow ziaristului Brand, care a încercat să-l acuze de homo-sexualitate, a fost hotărât pe ziua de Mărci 24 Octomvrie. Brand redactează un ziar anarchist în care a scris articole asupra homo-sexualității atacând în mod violent pe acei cari au vrut să obție ștergerea articolului 175 din codul penal. Între altele Brand a atacat pe cancelarul Bülow acuzându-l că s'a dat la acte perverse pe insula Norderney cu un oarecare anume Schäffer. La dezbaterile acestui proces vor fi invitate aceleași persoane, cari au figurat și la procesul Moltke-Harden. Între alții vor apărea ca martori Harden și d-rul Hirschfeld.

Cea dintâi tipografie modernă în București. Tipografia Sfintei Mitropolii din București, unde se tipăreau cărți bisericești, iar pe la 1829 și «Curierul Românesc» al lui Eliade, se învechise de tot, așa că nu mai putea fi de nici un folos. Atunci trei boeri, Clinceanu, Topliceanu și doctorul Caracăș, au adus o tipografie nouă înzestrată cu toate cele trebuincioase și au așezat-o afară din București, la cismeaua lui Mavrogheni, pe unde e acum Șoseaua Kiseleff. Cea dintâi carte ce s'a tipărit aci a fost «Pravila Țării». Cu prilejul așezării acestei tipografii la anul 1818 Aprilie 19, marele logofăt și poet Iancu Văcărescu, a compus o lungă poezie comemorativă, intitulată «Tipografie», prin care

arată origina și foloasele artei imprimării. Poetul scrie:

Întâi Chinezii, e vreme multă,
De când s'au născut slavă mi-au dat;
Gutenberg, Șefer, laude-ascultă,
Căci de ispravă m'a înfințat.

Și după ce constată că tipografia împarte lumii minții curăde, el adaugă:

La câte neamuri sunt primită,
Scrise pierdute le înviez;
Învățătură dau înmulțită;
Un veac de altul apropiiez.

Văcărescu termină poezia sa, printr'un apel adresat iubitorilor de cultură de a ajuta cu obolu! lor, la îmbunătățirea tipografiei, cărora le s'ue:

Voi, iar spre lauda cea mai mare
Dați ajutoare patriotești,
Prin datoria ce școala are,
Podoabe în grabă sau românești.

Cu tot apelul lui Văcărescu, această tipografie a trecut prin diferite vicisitudini, schimbându-și adesea stăpânii. Ea a fost mai apoi cumpărată de I. Eliade Rădulescu și mutată dela Biserica Mavrogheni, la grădina Eliade din Câmpul Moșilor, punându-i-se teascu chiar pe locul unde a fost patul pe care a zăcut bolnav neuitatul dascăl Lazăr. La 1848, după revoluție, aratele rusești au devastat-o, asărând literale și unelte la cele patru vânturi.

Numai guvernamentali sunt deputații aleși în noua scupcină albaneză. — Parlamentul nostru tot mai are vre-o 25—30 de opoziționali.

Două cazuri de climă se anunță din Oran, prin agenția franceză.

Guvernul ajută naționalitățile, cântă osanale ziarele lui, din incidentalul celor întâmplare la Cernova. Ca pildă citează cele 16000 jugăre pacelate între — ruteni.

Da, rutenii! Ce face însă cu coloniile maghiare așezate între români și sârbi?

Veniturile Parisului. Joia trecută «Le Temps» din Paris a publicat raportul prefectului Seinei, d-l de Selves, asupra bugetului marelui oraș. Știți la ce sumă se ridică veniturile sale? Numai la 355 milioane lei, adică odată și jumătate mai mult ca bugetul României. După cât se pare, totalul acesta nu mulțumește nicipe prefectul Seinei, nici pe consiliul comunal și idealul este ca veniturile Parisului să atingă cifra de un milion pe zi.

Principesa Elena Guza, văduva primului domnitor al Țării Românești își sfârșește bătrânețele la Piatra-N. Retrasă în vila ei albă și cochetă de sub poalele muntelui Cozia, lângă parcul orașului, bătrâna domniță nu iese nici odată și nu vede pe nimeni. Singura sa distracție e lectura și dama ei de companie, nu re altă ocupație, decât de a o ține la curent cu noutățile literare și științifice. Voise într-o vreme domnița să părăsească țara și să se așeze în străinătate la Geneva. Hotărârea părea definitivă și în acest scop, a vândut prima vilă, pe care și-o construise în acest oraș. Dragostea de țară a fost însă mai puternică, decât își închipuia dânsa și la câtva timp, s'a reîntors în Piatra-N. clădindu-și o nouă vilă, în apropiere de cea veche. E ultimul an al acestui suflet nobil și mare, care nu mai trăiește decât în amintirile trecutului.

(Ref.)

Statua lui Lascar Catargiu. Comitetul pentru ridicarea statuei lui Lascar Catargiu în București, aduce la cunoștința generală, că solemnitatea desvălirii statuei ridicată întru amintirea acestui mare bărbat, se va săvârși Duminecă, 28 Oct. 1907, la orele 10 dimineața.

Panică în teatrul din Iași, pe când se reprezenta seara «Baba Hărcă» la Coloseul Regal din Iași, s'a auzit o voce strigând: foc! S'a produs o mare panică. Au fost multe persoane călcate în picioare și rănite. Intervenind jandarmii din sașă, abia s'a făcut liniște și reprezentarea a continuat. Poliția anchetează cazul și caută pe farsorul de prost gust.

Moartea artistului Cernat. — Teatrul Național e în doliu. Astăzi noaptea scrie «Act. Conserv.» a încetat din viață cunoscutul artist societar al Teatrului național

Vasile Cernat. După o boală lungă, Cernat moare în vârstă numai de 33 ani. Cine iubește arta românească, cine iubește teatrul național, cine iubește pe artiștii români, plânge de sigur pe Cernat. Era artist conștiințos; era artist creator al unor anumite roluri în cari cu greu va putea fi înlocuit. Și asta e proba cea mai bună a valoarei sale.

Brutarul din București și comuna. Creditul de 300.000 lei, votat ieri de consiliul comunal va servi la cumpărarea cuptoarelor dela Fabricile-Unite și Manutanța, pentru ca primăria să poată scoate pâine în cazul unei greve a brutarilor. După socotelile făcute, azi se scot 150.000 pâni zilnic. Cele două cuptoare ar putea da 100.000 pâni.

Grațierea avocatului Hau. Avocatul american Dr. Hau a fost osândit la moarte pentru că și-a ucis soacra. Se afirmă, că Hau va fi grațiat, schimbându-se pedeapsa în temniță pe viață. Se spune, că va fi transportat în temnița din Bruchsal, aproape de Karlsruhe, unde își va face osânda. Apărătorul lui Hau se nizuiește să exopereze renoirea procesului.

Bunul român macedonean, moș Spiru Balamace, a încetat din viață la Corcea în Macedonia. Deși născut la 1818, bătrânul era încă viguros și moartea sa este adânc regretată de toți acei cari l'au cunoscut. Moș Spiru era o personalitate distinsă. El a fost președintele comisiei aleasă din sânul poporului aromănesc, ca să protesteze în contra alipirii Tesaliei la Grecia și influenței sale se datorește deschiderea școalelor românești din Pleasa, Corița, Șipisca, Moscopole, Frașari și Nicea. Dușman hotărât al Grecilor, capul lui moș Spiru fusese pus la preș, de către comitetul grecesc. Norocul l'a scăpat totuși și el a murit de moarte bună la domiciliul său. Balamace a fost înmormântat la Pleasa.

Numărul total al cărciumelor din România era la 1 Ianuarie 1906, de 12872. În afară de aceasta, mai există în comunele rurale 981 cafenele, dintre cari 767 ținute de români și 214 de străini. Pentru a pune și mai mult în evidență numărul cel mare al stabilimentelor de beuturi spirituoase, trebuie să adăugem că numărul total al magazinelor de ori ce natură, din comunele noastre rurale, nu este decât de 7460, dintre cari 3087 ținute de Români și 3773 de străini. Numărul cărciumelor este astfel de două ori mai mare, decât al celorlalte magazine și prăvălii din comunele rurale. Faptul constituie cea mai bună dovadă că alcoolismul este — după sifilis — cea mai mare și mai teribilă plagă a țărânilor noastre. — (Ref.)

Pentru masa studenților români din Brașov a dăruit d-l Dr. Marius Sturdza, medic în Viena, 50 cor.

Primească marinosul donator cele mai călduroase mulțămite. — Direcțiunea gimn. gr. or. român.

Proces de presă. Am primit un raport special despre decursul procesului de presă, ce a fost intentat d-lui Dr. Lascu și care cum știm s'a terminat cu condamnarea aspră a acestuia. Îl vom publica în numărul de mâine.

«Zăvodul» este numele unei reviste umoristice populare ce-și anunță apariția săptămânală pe finea lui Noemvrie, în Cluj. Abonament lunar 4 cor. Se tipărește în număr restrâns. — De ce?

Alba Iulia, în 3 Noemvrie, 1907.

Orașul Alba Iulia sau Bălgrad fosta reședința a principilor Transilvaniei — e azi un oraș de provincie, cu drept de autonomie comunală, dar a cărui administrație a ajuns pe mâna unei clice. Primar este un bărbat, ab-olvent al unei școli de pădurărit, și fost pădurar al episcopiei rom. cath. din Alba Iulia. Ajuns din sărăcie la o avere însemnată — aceasta l'a calificat a putea fi și primar al unei urbe libere reg. după ce din Slovac devenise un mare adorator al ideii de stat maghiar. Pe baza aceasta și prin scornituri de vești alarmante despre populația română, arătându-se ca salvator al patriei, el și cu fostul vicespan al Albei inferioare fuseră decorați și distinși cu titluri de conzilier.

În calitate de director al casei de păstrare — post ocupat de odată cu cel de primar — era în poziție de a-și impune voința sa și comunității (reprezentanței) urbane — în mare parte compusă după placul lui și al clicășilor — și i-a succes a o-prima orice opoziție, așa cât cu votul mamelucilor o piață a orașului care purta numele lui «Deák Ferencz», a fost botezată pe numele de «Nowák Ferencz». Bizantinism de o proastă calitate.

De aci înainte mergeau toate strună. Mărirea leilor personalului magistratului spre care scop s'a luat și venitul pădurei orașului — averea privată a cetățenilor — apoi aruncul comunal de 20% — cu toate că orașul câștigase dela erar folosul dărei de consum și a regalului de crășmărit — al cărui venit curat pe fiște care an ar putut fi de vro 15—20 mii coroane, — acela nu da orașului decât un venit de 2000 coroane — căci cele multe mil li-a acaparat o mică clică de speculanți, protegiați al primarului sub cuvânt că ei voiesc a scuti orașul de orice perderi din aceasta întreprindere.

Doi-trei cetățeni independenți în zadar au luptat zeci de ani pentru înfrânarea acestui abus, și numai în anul trecut abia a venit o comisie ministerială, care a constatat abusul dar a cărei efect numai întru atât se cunoaște, că venitul sus pomenit se administrează în regia proprie. Însă afacerea desdăunării încă nu se cunoaște.

Dar nu numai aceste abuzuri se constată, ci se dovedește și o delapidare de vro 30 de jugere din pășunatul orașănesc, pe care un mare proprietar din loc l-a arat și adaus la averea proprie dla vecinătate fără ca magistratul se o-prească acea ocupație făcută în răstimp de 16 ani. Numitul proprietar ținuse în arendă pășunatele orașului în mai mulți ani și nefind controlat și-u acaparat unele părți din pășunat, de a cărui soarte bine plătitul primar nu-și bate capul.

Plată bună, decorație și preamărire, cât de ușor se pot câștiga sub sistemul acesta, sub care geme țara! Pentru șovinști și renegați toate stau gata!

După ce abuzul cu manipularea regalelor arendate dela erar s'a constatat, vine rândul a se cerceta și manipularea averei comunale, care a se face e foarte de dorit după cele adevărate până acum.

Aristid.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 3 Noembrie, Ziarul «Slovensky Tizdennik» a apărut încadrat în negru. El publică numele celor uciși și răniți în măcelul dela Cernova. În săptămâna aceasta avea să se țină o serbare a Slovacilor în Budapesta. Serbarea a fost contra mandată și s'a hotărât, ca timp de uu an nici un Slovac să nu i-a parte la vre-o serbare.

Pojun, 3 Noemvrie. Două ziare slovace, cari au publicat articole vehemente în chestiunea măcelului dela Cernova, au fost confiscate.

Bibliografie.

«Compassul Românesc» de N. P. Petrescu partea I. și II. care conține și legea comercială. Se poate procura prin librăria A. Mureșianu, Brașov. Prețul ambelor tomuri 3 cor. plus 20 bani porto.

— Romanul «Robia Banului» de Sofia Nadejde a apărut în o nouă ediție și se află la tipografia și librăria A. Mureșianu în preț de 2 Lei plus 30 bani porto.

A apărut «Dac'ășii și o pasărică» o romanță frumăsa pentru voce și piano, cuvintele de I. Ioanovits, compusa de d-l Stefan C. Voicu. op. 1. prețul 80 bani plus 5 bani porto și se poate procura prin Librăria A. Mureșianu Brașov.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons.: Victor Branisce.

Coloseul Projectograf

TEATRU ELECTRIC

— dinaintea Porții Vămii. —

Zilnic 2 Reprezentațiuni, seara la 6 și la 8 oare.

Nr. 12177-1907.

Publicațiune.

privitoare la predarea fasiunilor de chiria caselor și la măsurarea dării de casă pe anii 1908, 1909 1910.

In urma ordinului circular al Inaltului minister reg. ung. de finante Nr. 97463-1907 se aduce la cunoștința tuturor, cum-că darea de casă pe anii 1908, 1909 și 1910 se va face încă în acest an, pe baza datelor de dare adunate cu ocaziunea conșcripțiunii de dare, precum și pe baza fasiunilor proprietarilor de casă.

Predarea fasiunilor pentru darea de casă, ce au a-l face proprietarii de case asupra chiriilor, ce le-au luat în anul 1907 are să se întâmple până 30 Noiembrie st. n. a. c. la oficiul de dare orășenesc, căci la din contră aceste fasionări se vor face pe cheltuiala lor ex officio.

Blanchetele de fasionări pentru darea de casă se dau afară gratis de către oficiul de dare orășenesc și rubricile diferite ale fasiunii sunt a-se umplea punctual și conșcientios.

Posesorii de case se obligă, ca să dea oficiului orășenesc de dare toate acele date, cari să recer pentru statorirea dării.

Posesorul de casă seu chiriașul permanent al casei este îndreptățit ca să estradeze fasionarea dării de casă chiar și prin plenipotențiatul său; totuși însă, la cas, dacă prin nefasionare chiriei de casă se comite o prescurtare a dării, cade responsabilitatea pe posesorul casei.

La cas, dacă pentru una și aceeași casă există mai mulți posesori, atunci sunt toți datori, ca să subscrie coala de fasionare, eventual-minte să se subscrie prin plenipotențiatul lor. Pentru datele induse în această coală sunt toți posesorii responsabili.

Intregul venit (brut) al casei consistă din tot ce primesce posesorul de casă pentru folosirea casei închiriate. Sub venitul chiriei, prin urmare nu se înțelege numai solvirea banilor statorită sub acest titlu ci tot aceea, ce oferă chiriașul ca contra preț pentru folosirea obiectului de chirie; aci să subsumează darea. aruncurile comitatense și comunale, competențele de asigurațiune competențele pentru clădirea șoselelor, speșele pentru adaptările și reparaturile de casă, mai daparte toate acele sume, cari le plătesce chiriașul posesorului de casă pentru conducerea de apă, pentru iluminatiune nocturnă, pentru căratul gunoiului etc; în fine apartiune aci fie-care soi de prestațiuni naturale din partea chiriașului. Prin urmare fie-care posesor de casă sau încrezutul său este obligat, ca la fie-care clădire, la fie-care locuință se fasioneze fără de vr'o detragere, chiriile astfel, după cum s'au stipulat, respective la edificile seu singuraticile locuințe neînchiriate astfel, după cum de facto s'ar fi putut închiria.

Zidirile sau locuințele, ce sunt închiriate cu mobilier, sunt a-se fasiona așa, ca și când ar fi fost închiriate fără mobile; dar proprietarul casei are să arăte cu cifre în fasinne, cită sumă din suma întregă a chiriei se vine pe mobile: tot așa are să se întâmple, dacă s'a închiriat o locuință cu grădină, în dasul acesta să se arate suma. ce vine pe grădină.

In cas dacă o localitate a rămas în decursul anului 1907 goală și neînchiriată, atunci are de a-se induce în coalele de fasionare suma

de chirie, care s'ar fi căpătat închiindu-se localitatea.

Asemenea nu sunt a-se introduce în coala de fasionare datorile ce sunt scrise pe case de oare-ce aceste însemnări nu se jau în consideratiune la măsurarea dării pe case după-ce fasiunile dărilor intabulate sunt a-sepreda deosebit oficiului de dare orășenesc pe o coaă de fasionare deosebită și adecă, tot-deuna în cursul lunii lui Ianuarie a fie-cărui an, pentru-ca să fie luate în consideratiune la măsurarea aruncului.

Acel posesor de case sau acel îngrijitor de case, care nu așterne fasiunea dării de casă seu nu reintregește în decursul termenului statorit (cu cel mult 8 zile) de către organul măsurării dării, coale de fasionare lui așternută cu manciță, se obligă ca să poarte speșele împreunate cu luarea ocupațiunii locale spre scopul delăturării astor fel de manciță, pedepșindu-se, afară de aceea cu o pedeapsă de la 2-100 coroane.

Asupra referințelor și datelor factice, din cari se poate dejudeca venitul chiriei casei, e obligat fie-cine ca îndată ce este provocat de organele de dare să dea deslușirile cerute.

La cererea posesorului de casă se obligă chiriașii, ca prin inducerea numelui în respectiva rubrică a coalei de fasionare să adeverească adevărul fasionării. Acel posesor de casă care își subcrie de către chiriași coala fasionării chiriei mai înainte de ce să fi indus mai întâiu chiriile, se pedepșese de atâtea ori cu 200 cor. de câte ori a comis față ee singuraticii chiriași această neglijare.

Pedeapsa bănească se estradează în întreaga ei sumă aceluia, care a făcut arătarea.

La cas când posesorul casei în înțelegere cu chiriașul a comis prescurtarea de dare și prin această prescurtarea erariului (de stat) atunci se pedepșese ambele părți cu suma triplă din prescurtarea comisă; de o astfel de pedeapsa se absoalvă însă chiriașul atunci când asupra acestei persecutări face în decursul a 15 zile raport la autoritatea financiară reg.

Acel posesor de casă, care nu arată în decursul a 14 zile împrejurarea, că locuința nu mai este goală, mai departe, că s'a schimbat categoria dării de casă (sub care este de a-se înțelege aceea împrejurare, când casa seu locuința care pâuă acum a apartinut dării după clasele de casă, e supusă în urma chirierei, dării de casă, și vice-versa), — în fine acel posesor de casă, care nu arată în același termen oficiului orășenesc de dare, că a expirat dreptul eliberării ca ei sale de dare prin urmare: împrejurările cari dispun începerea obligământului solvirei dării chiriei se pedepșese în sensul §-lui 100 al art. de lege 44 din anul 1883, cu o pedeapsă care poate fi până la de 8 ori atât de mare cât este suma aceea, cu care s'a prescurtat erariul.

In urmă se mai amintese, oum că în ael cas, dacă pentru înlesnirea partidelor supuse dării de casă din ori și ce cauză sau obținere nu s'a predat fasiunna de chiria casei posesorului casei nu este eliberat de la predarea fasiunii la termenul defipt, ci din contră e obligat a-și lua fasiunea pentru darea de casă dela oficiul de dare orășenesc.

Darea casei se statorțește de organele oficiului orășenesc de dare.

Brașov, 29 Octomvrie 1907.

Oficiul de dare orășenesc.

Dela vice-comitele comitatului Brassó.

Nr. protoc. 10610/907.

Concurs.

Pentru întregirea postului de conșilier al II-lea orășenesc, la magistratul din Brașov, care a devenit vacant prin pensionarea senatorului Josif Litschken, precum și pentru acelea posturi, cari în urma împlinirii acestui post prin avansare vor deveni vacante, deschid sub condițiunile următoare concurs, și convoc pe toți acei cari voiesc a concura la postul acesta, respective la posturile acestea, ași așterne petițiunile instruite conform legii pe lângă adevierea ecalificațiunii lor cel mai târziu până în 15 Noemvrie a. c. la oare'e 11 a. m.

Emolumentele împreunate cu postul acesta sunt următoarele: 3400 cor. salar anual, 800 cor. bani de

cvartir și 5 cvinovenii în sensul §șilor 116-120 al stat. organiz. orăș.

Acei-ce sunt deja în serviciul orașului sunt dispenzați dela alăturarea documentelor de ecalificațiune.

In sensul §-ului 111 al stat. org. să interzice celui ce se va alege a continua meserie sau a lua parte la vre-o cooperațiune ca membru intern sau extern, mai departe, fie-care ocupațiune laterală, prin care ajunge în relație dependenta față de singuraticii sau corporațiuni.

In fine se obsearvă, că toate acele posturi, cari se împlinesc cu ocaziunea aceasta numai cu angajarea până la proxima restauratiune care se va ținea în anul 1909.

Brașov, în 21 Octomvrie 1907.

pro cons. reg. vicecomite
IEKELIUS m. p.
protonotar comitatens.

De închiriat.
Casele Buntoiu din Str. Prundului Nr. 39, conștătătoare din 4 odăi, bucătărie, spălătorie, magazin, șopuri etc. sunt de închiriat numai decât.
A se adresa la
Eforia școalelor centrale
gr. or. române din Brașov.
(3062,2-3.)

Avis.
In cancelaria notariaia a D-lul Iuliu V. Albin, notar cercual în Zalatzna, poate fi acceptat imediat un adjunct care e versat în toate afacerile notariale și posedea perfect limba maghiară și română. Pentru condițiunile favorabile a se adresa la susnumitul Domn notar. (3062,1-2.)

Din cauza desfacerei totale a proviziunilor noastre din
ȘCOALELE DE POMI
FRIEDRICH GASPARI Co. în Mediaș (Ardeal)
oferim cu prețuri scăzute toate articolele din școalele noastre de pomi ca: văratici, ernatici, tufe, de smeură, fragi, diferiți măracini pentru garduri, Coriferi, trandafiri etc.
Catalog cu prețuri la cerere să trimita gratis.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC
a lui **MUSCHONG** din Baia Buziaș
— modern instalat — afară de Kartel livrează prompt ori ce cantitate de
ACID CARBONIC
natural, chemic foarte curat, fluid
din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaș renumite în toată lumea, pentru fabricarea de apă gazoasă, cărciumarilor, și alte scopuri industriale.
Cel mai spornic acid carbonic natural!
Estras din Analiza institutului Capitalei, Budapest pentru probarea chemicaliilor și alimentelor Nr. 465 din anul 1907.
„Mirosul și gustul: Normal: conținutul de acid carbonic: 99.57%. Acidul carbonic analizat coarșpunde perfect cerințelor igienice, și pe teneiul abondenței de acid carbonic a se clasifica ca „foarte bun“.
Informații se dau cu plăcere din partea
Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versand
in Buziasfürdő.
Adresa telegramelor: **MUSCHONG BUZIASFÜRDŐ.** — Inter. Telef. 18.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fl. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoții.